

EXPUNERE DE MOTIVE

1. Titlul proiectului actului normativ

Lege pentru susținerea financiară a bibliotecilor privind modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul Fiscal.

2. Obiectul Emiterii Actului Normativ

Prezentul proiect de lege introduce posibilitatea de a direcția procentul de 3.5% din impozitul pe venit, asupra căruia contribuabilii persoane fizice pot dispune, și către bibliotecile publice de drept public cu personalitate juridică, definite la art.22 și art. 23 din Legea 227/2015 privind Codul Fiscal.

2.1. Descrierea Situației Actuale

Conform Legii bibliotecilor nr. 334/2002, bibliotecile publice asigură egalitatea accesului la informații și la documentele necesare informării, educației permanente și dezvoltării personalității utilizatorilor, fără deosebire de statut social sau economic, vârstă, sex, apartenență politică, religie ori naționalitate. În alte cuvinte, bibliotecile reprezintă importante agore culturale și educative care facilitează accesul egal la informație, promovarea culturii, dezvoltarea comunității și îmbunătățirea aptitudinilor profesionale individuale.

Așa cum spune însuși textul legii „în cadrul societății informației, biblioteca are rol de importanță strategică“. Bibliotecile nu sunt așadar simple depozite de cărți, ci reprezintă o îmbinare a cunoașterii cu spiritul comunitar, a tehnicii cu arta, a dialogului cu predarea, a specificului local cu elemente de multiculturalitate.

Pentru a-și îndeplini toate aceste atribuții, bibliotecile au nevoie de susținere financiară adecvată. La momentul de față, sursa de finanțare a bibliotecilor de drept public cu personalitate juridică este, în mod covârșitor, reprezentată de alocările bugetare de la bugetul de stat, respectiv de la bugetul local, indiferent că vorbim despre Biblioteca Națională a României, Biblioteca Municipală a Municipiului București sau Bibliotecile Județene și orașenești.

În multe cazuri, neexercitarea de către autoritățile locale a obligațiilor ce le revin conform Legii bibliotecilor nr. 334/2002 periclitează organizarea și buna desfășurare a activității bibliotecilor. Acest lucru este cu atât mai îngrijorător cu cât, la momentul actual, nu există nici un instrument coercitiv pentru a asigura respectarea legii, respectiv nici o posibilitate de a sancționa cazurile de nerespectare. Drept urmare, bibliotecile ajung fie să nu funcționeze, fie să aibă un program redus, multe dintre acestea desfășurându-și activitatea în spații necorespunzătoare.

În ultimii 10 ani se estimează că au fost închise circa 3000 de biblioteci, dintre care 750 de biblioteci publice, chiar dacă legea spune că acestea se pot închide numai dacă se desființează unitatea administrativ-teritorială respectivă (*Art. 7. Bibliotecile de drept public pot fi desființate în cazul încetării activității autorităților sau instituțiilor care le-au înființat sau finanțat, numai în condițiile preluării patrimoniului lor de către o altă bibliotecă de drept public, cu respectarea legislației în vigoare.*)

Acolo unde încă există biblioteci, în majoritatea cazurilor nu s-a întreprins nimic în ultimii ani pentru achiziționarea articolelor necesare acestora, precum mobilierul specific (rafturi, mese pentru expoziții, vitrine etc.), mijloacele audio-vizuale pentru activități de animație culturală, a tipizatorilor de bibliotecă (fișe contract, fișe catalog, registre inventar, caietul de evidență zilnică a activității, Registrul de mișcare a fondurilor). Totodată, multe dintre bibliotecile rămase funcționează fără un bibliotecar angajat cu normă întreagă.

Toate acestea reprezintă piedici de substanță care împiedică bibliotecile să își îndeplinească rolul vital în societate. De aceea, pentru a îmbunătăți susținerea financiară a bibliotecilor, prezentul proiect de lege introduce din oficiu bibliotecile de drept public cu personalitate juridică în Registrul entităților/unităților de cult pentru care se acordă deduceri fiscale.

Codul fiscal permite persoanelor fizice să direcționeze un procent de până la 3,5% către organizațiile non-profit, instituțiile de cult și către bursele private acordate pentru susținerea studiilor, prin depunerea Cererii 230 sau a Declarației unice la organul fiscal competent, care verifică dacă beneficiarul figurează în Registrul entităților/unităților de cult pentru care se acordă deduceri fiscale.

Procedura privind organizarea Registrului entităților/unităților de cult pentru care se acordă deduceri fiscale, precum formularele specifice înregistrării, sunt reglementate prin Ordinul nr. 819/2019 care prevede că entitățile/unitățile de cult trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele condiții:

- a) desfășoară activitatea în domeniul pentru care a fost constituită;
- b) a îndeplinit toate obligațiile fiscale declarative prevăzute de lege;
- c) nu are obligații fiscale restante la bugetul general consolidat, mai vechi de 90 de zile de la scadență/termen de plată;
- d) a depus situațiile financiare anuale, prevăzute de lege;
- e) nu a fost declarată inactivă, potrivit art. 92 din Codul de procedură fiscală.

Observăm că bibliotecile de drept public cu personalitate juridică îndeplinesc toate aceste condiții. Prin includerea lor în Registrul entităților/unităților de cult pentru care se acordă

deduceri fiscale, prin diligența Ministerului Culturii, oferim posibilitatea de a colecta formulare de 3,5%, în aceleași condiții ca organizațiile neguvernamentale non-profit și instituțiile de cult. Acest lucru nu exonerează autoritățile și/sau instituțiile publice de îndeplinirea sarcinilor legale de finanțare a bibliotecilor, însă sumele care se vor obține vor reprezenta o plasă de siguranță importantă pentru biblioteci, atenuându-le vulnerabilitatea și stimulând conducătorii bibliotecilor să întreprindă activități proprii de fundraising.

2.2. Schimbări Preconizate

Prin prezentul proiect de lege reglementăm posibilitatea direcționării unui procent de până la 3,5% din impozitul pe venit asupra căruia contribuabilii persoane fizice pot dispune și către bibliotecile de drept public cu personalitate juridică, prin includerea din oficiu a acestora în Registrul entităților/unităților de cult pentru care se acordă deduceri fiscale.

Menționăm că prezenta propunere nu face decât să pună în acord regimul actual al redirectării cotei de 3.5% din impozitul pe venit al persoanelor fizice cu intenția legiuitorului care a adoptat Legea 334/2002 a Bibliotecilor, care prevede la art.8 alin.(2) faptul că *“Bibliotecile pot fi finanțate și de alte persoane juridice de drept public sau privat, precum și de persoane fizice, prin donații, sponsorizări sau alte surse legale de venituri.”* Or, dacă intenția legiuitorului a fost, la fel ca și în cazul asociațiilor non-profit și al cultelor religioase, acela de a le oferi posibilitatea de susținere a acestora prin donații și sponsorizări de către persoane fizice, se cuvine să aplicăm un tratament similar și în privința redirecționărilor din impozitul pe venit al contribuabililor persoane fizice.

La nivelul Uniunii Europene, majoritatea țărilor prevăd un regim fiscal care asigură deductibilitatea parțială sau totală a sumelor donate către instituții artistice și culturale, inclusiv cele finanțate din bugetul național sau din bugetele locale. Acest lucru permite acestor instituții să își creeze surse de venituri suplimentare și să își mențină în același timp portofoliul de servicii gratuite. Absența solicitării unor contraprestații bănești (a unei plăți) pentru serviciile pe care le oferă ține de esența și de menirea bibliotecilor de drept public în general, și a bibliotecilor publice în particular, acela de a oferi acces la cunoaștere tuturor, în mod gratuit.

Un alt motiv pentru care o astfel de abordare este una extrem de utilă este legat de creșterea orientării spre client a acțiunilor bibliotecarilor. În mod cert, perspectiva că unii dintre abonații bibliotecilor ar putea deveni susținători activi prin redirecționarea cotei de 3.5% din impozitul pe veniturile datorate, va stimula oferirea unor servicii cât mai bune, cât mai adecvate, care să răspundă caracteristicilor particulare ale abonaților.

Totodată, un alt motiv pentru care o astfel de modificare se impune la momentul de față este legat transformarea rolului pe care bibliotecile în au în întreaga lume. Dacă până acum 10-15 de ani biblioteca era doar un „depozit“ de cărți, acum biblioteca este ceea ce în literatura de specialitate se numește „third place“ - adică un spațiu distinct de spațiul profesional, unde ne desfășurăm activitatea, cât și de spațiul casnic, al desfășurării vieții personale.

Această idee a fost minuțios analizată de Ray Oldenburg, sociolog urban care a scris despre importanța pentru comunitate a locurilor publice informale, în care oamenii se adună. În cartea sa „The great good place“ (Oldenburg, 1989), acesta opina că o persoană are nevoie de trei locuri diferite și importante: *acasă*, *la serviciu* și un al treilea *loc nedefinit*. Pentru a fi sănătoși din punct de vedere mental (și chiar fizic), prezența acestor trei elemente ar trebui să fie una echilibrată în viața oamenilor. *Acasă* trebuie să aducă relaxare, confort și un mediu previzibil, în timp ce la *locul de muncă* o persoană trebuie să fie motivată, productivă și împlinită. Un al treilea loc, pe de altă parte, este un loc de evadare. O eliberare de stres și de rutina cotidiană. Un loc care oferă o atmosferă lejeră și interactivă, în care oamenii se simt confortabili și egali, fără niciun fel de ierarhie care să-i separe. În plus, într-un astfel de loc se pot dezvolta relații interumane într-un mod facil și eficient, ca urmare a faptului că în acest al treilea loc statutul convențional nu contează deloc.

Din experiența personală pot spune că biblioteca este locul perfect pentru a îndeplini rolul de *al treilea loc*, precum și locul perfect de a studia. După cum spune Ray Oldenburg în „The Great Good Place“ (1989) într-o bibliotecă trăiești sentimentul de a fi „separat împreună“. Fiecare persoană se află în bibliotecă ca individ, studiind, însă toată lumea se află în „ aceeași situație“. Acest lucru face ca studiul și concentrarea să devină mai ușoare. Pe lângă asta, caracterul discret al bibliotecilor face posibilă crearea unui spațiu mental propice concentrării.

Pentru a-și îndeplini potențialul de „al treilea spațiu“ bibliotecile trebuie să poată oferi servicii diversificate, atât în zona digitalizării, cât și servicii legate de actualizarea competențelor profesionale și a aptitudinilor și cunoștințelor civice sau comunitare.

Asumarea acestei misiuni necesită resurse financiare suplimentare. Or, ținând cont de faptul că finanțarea de la buget a bibliotecilor publice din România a fost întotdeauna deficitară, este un imperativ moral acela de a da bibliotecilor posibilitatea legală de a-și suplimenta și diversifica sursele de finanțate.

În mod concret proiectul legislativ propus de noi urmărește:

1. Introducerea unui nou alineat la art. 25, alineatul (4²) care dispune includerea din oficiu a bibliotecilor de drept public cu personalitate juridică în Registrul entităților/unităților de cult

pentru care se acordă deduceri fiscale, prin diligența Ministerului Culturii care va transmite către A.N.A.F. anual, până la data de 30 martie, lista actualizată a acestora.

2. Introducerea categoriei “biblioteci de drept public cu personalitate juridică” în rândul entităților care pot beneficia de redirectionarea a 3.5% din impozitul datorat de persoanele fizice

3. Posibilitatea pentru contribuabili de a dispune asupra destinației unei sume reprezentând până la 3,5% din impozitul pe venit stabilit potrivit prevederilor Codului Fiscal, pentru susținerea bibliotecilor de drept public cu personalitate juridică.

3. Impactul Socioeconomic al Proiectului de Act Normativ

Diversificarea surselor de finanțare vor ajuta bibliotecile de drept public cu personalitate juridică să își optimizeze și diversifice serviciile de bibliotecă, să funcționeze cu program prelungit, inclusiv în weekend, să se digitalizeze, să angajeze personal specializat cu normă întreagă etc.

Posibilitatea de a obține finanțare prin colectarea de formulare de 3,5% ar încuraja bibliotecile să aibă o atitudine proactivă în ceea ce privește identificarea de surse de finanțare alternative și de a se mobiliza pentru a atrage donații, de a organiza mai multe activități, de a veni către public cu o ofertă mai amplă de servicii, de a atrage vizitatori. Totodată, le-ar asigura bibliotecilor, într-o anumită măsură, o mai bună stabilitate financiară, prin atenuarea vulnerabilității în fața alocărilor necorespunzătoare din partea autorităților.

Toate acestea vor rezulta în beneficii foarte valoroase pentru comunitate, care va regăsi în bibliotecii un spațiu primitor și ofertant, creativ, potrivit atât pentru relaxare, cât și pentru studiu, un loc pentru lectură, cultură și coeziune socială.

5. Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)

Pentru a furniza un fundament financiar cât mai solid propunerii noastre, menționăm că pe data de 22 martie 2022 am adresat Ministerului de Finanțe o serie de întrebări prin intermediul mecanismului întrebării parlamentare, prevăzut la articolul 112 din Constituția României, coroborat cu art 196, 200 și 201 din Regulamentul Camerei Deputaților. Cu toate acestea, până în acest moment, la aproape două luni distanță, menționăm că Ministerul de Finanțe nu ne-a oferit încă un răspuns. Ne vedem nevoiți, așadar, să folosim doar acele informații publice de care dispunem, pentru estimarea impactului bugetar al prezentei propuneri.

Pe baza informațiilor accesibile public estimăm următoarele:

- Numărul de biblioteci de drept public cu personalitate juridică care vor putea primi finanțare prin mecanismul direcționării a 3.5% din impozitul pe venit sau al persoanelor fizice: 75
- Numărul mediu de persoane care vor direcționa procentul de 3.5% din impozit la nivelul fiecărei biblioteci de drept public: 200
- Suma medie direcționată: 200 lei (cu circa 25% peste nivelul corespunzător sumei de 3.5% din impozitul pe venit aferente unui salariu mediu)
- Procent contribuabili care vor redirecționa pentru prima dată 3.5% din impozitul pe venit, din totalul estimat al redirecționărilor către biblioteci: maximum 50%

Impact anual, în primul an, este estimat la 1.500.000 lei, în vreme ce o continuare cu succes a programului de atragere a susținătorilor persoane fizice de către bibliotecile de drept public poate duce această sumă la 4.556.250 lei în 2027.

Ad	2023	2024	2025	2026	2027
Număr de entități	75	75	75	75	75
Număr de susținători/entitate	200	300	350	400	450
Suma medie redirectată	200	220	235	250	270
Procent contribuabili care redirecționează 3.5% pentru prima dată, alegând ca beneficiar bibliotecile	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%
Impact bugetar (lei)	1500000	2475000	3084375	3750000	4556250

Trebuie menționat că acest impact se manifestă nu prin alocarea de la buget, ci prin scăderea extrem de mică a sumelor colectate, ca urmare a exercitării dreptului de redirecționare a unei cote din impozitul pe venit datorat de către contribuabilii persoane fizice. Această redirecționare este posibilă și acum, fiind discutabil dacă într-o astfel de estimare trebuie luat în calcul faptul că extinderea exercitării unui drept de către alte persoane reprezintă o scădere a veniturilor la bugetul de stat.

Pentru a avea și opinia specialiștilor Ministerului Finanțelor cu privire la impactul bugetar, dorim să solicităm, pe această cale, realizarea de către unei fișe de impact bugetar al prezentului proiect de lege.

5. Consultările Efectuate în Vederea Elaborării Proiectului de Lege

Pentru formularea prezentei propuneri de modificare am efectuat consultări cu Biblioteca Națională a României, Biblioteca Metropolitană București, România EduCaB, Asociația Progres.

LISTĂ SEMNĂTURI SUSȚINĂTORI

LEGEA "Susținem bibliotecile publice" pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul Fiscal

NR.	PARLAMENTAR	SEMNĂTURĂ	PARTID
1	Bulci Iulian		USR
2	Diana Stoica		USR PLUS
3	DIANA BUZOIANU		USR
4	Felci Nico		USR
5	MOLNAR RADU-IULIAN		USR
6	RIZEA CRISTINA-CAMELIA		USR
7	Ozmeu Dana-Mercedes		USR
8	GIURGIU ADRIAN		USR
9	CAMBERA OANA ALEXANDRA		USR
10	POLITEANU MIHAI		USR PLUS
11	BLASA DANIEL		USR
12	DANA TON		USR PLUS
13	SAS LORANT ZOLTAN		USR PLUS
14	Pruncan Alin-Costel		USR-PLUS
15	EUGEN TERENCE		USR PLUS
16	VIORTEL BĂLĂREȘU		USR PLUS
17	BOTEZ MIHAI-CĂTĂLIN		USR

18	HAVARNEANU FILIP	USR
19	MURARIU OANA	USR
20	HANGAN POLYANA	USR
21	STELIAN ION	USR
22	ALIN APOSTOL	USR
23	Todociu Bemiamin	USR
24	ILIE VICTOR	USR
25	CESTIAN BRIAN	USR
26	IVAN DAN	USR
27	COSMIN-MARIAN POTERAŞ	USR
28	ARAU AMBROZIE-IRINEU	USR PLUS
29	Opulonia Iuliu	USR
30	VLAD SERGIU COSMIN	USR
31	CIORNEI RAZU	USR
32	SEBASTIAN CERNIC	USR
33	NEGOI EUGEN REMUS	USR
34	MINDRUŢ GHEORGHIŢA	USR
35	BORDAŢI CRISTIAN	USR
36	POPESCU DRAGOS	USR
37	Bodea Viarous	USR
38	FALADUŢE STEFAN	USR
39	POTICUS ANDREI	USR

40	DINIȚĂ SILVIA - MONICA	USR
41	MIRCESCU ION - MAREȘ	USR
42	VIOOL COSTEL	USR
43	CRISTI BEREA	USR
44	COSETTE CHICIRAN	USR
45	Anca DRAGU	USR
46	TOA DANIEL - LIVIU	USR
47	LUPU ANDREI	USR
48	Ichim CRISTIAN - PAUL	USR
49	Radu clujna	USR
50	Dan BAVNA	USR
51	CLAUSIU NASOI	USR
52	PRUNA CRISTINA	USR
53	ȘTEFAN IULIAN IORDAN	USR
54	NEAGU DENISA - ELENA	USR
55	CRISTIAN CĂȚICA	USR
56	Badea Mihai Alexandru	USR
57	SILVIU BĂȚELEAN	USR
58	PAUNAIT RADU	USR
59	Gheba Daniel	USR
60	RADU MIHAIL	USR

61 LAZAR TEODOR USR
62 LAZAR Ion Modona USR
63 ADRIAN VĂDEMER USR

